

Kultur
Jimmy Eriksson
Tfn: 063-146703
E-post: jimmy.eriksson@regionjh.se

2019-01-24

RUN/55/2019

Rapport Uppföljning av samverkan med kommunerna: Kultur Z

Allmänt om Kultur Z

Kultur Z är Region Jämtland Härjedalens kulturpolitiska samrådsorgan för länets kommuner och region med övergripande uppgift att löpande följa upp och driva kulturutvecklingen i länet med utgångspunkt i den regionala kulturplanen. Kultur Z inrättades 2003. Sedan 2015 finns en arbetsordning beslutad av regionala utvecklingsnämnden som styr samarbetet.

Kultur Z består av politiska representanter från varje kommun i länet samt från regionen med stöd av kulturansvariga tjänstepersoner. Varje kommun representeras av en ordinarie ledamot samt ersättare. Regionen representeras av tre ordinarie ledamöter samt personliga ersättare. Kultur Z sammanträder tre till fyra gånger per år. Kultur Z kan besluta om rekommendationer till regionen och kommunerna, men kan inte fatta formella beslut som binder medlemmarna.

Från kulturprogram till kulturplan – en historik

2002 antogs ett övergripande styrdokumentet, Kulturprogram för Jämtlands län, av Jämtlands läns landsting och samtliga kommuner i länet. I detta program framgår att en "samverkansgrupp bestående av ledande kulturpolitiker från lokal och regional nivå bildas.". 2003 bildades Kultur Z.

2007 fick Beredningen för folkhälsa, livsmiljö och kultur uppdraget från landstingsfullmäktige att revidera programmet utifrån aktuella omvärldsförhållanden. Detta skulle beredningen göra tillsammans med Kultur Z och länets kommuner. Programmet ersattes därmed av Kulturpolicy för Jämtlands län som antogs av samtliga kommuner. I policyn framgick att "Kultur Z utgör länets samverkansgrupp på kulturområdet. Den består av ledande kulturpolitiker från lokal och regional nivå vars uppgift är att kanalisera den politiska styrningen av kulturens verksamheter samt att initiera och utvärdera samverkan. I Kultur Z finns även en tjänstemannagrupp vilka har i uppgift att sprida information, återkoppla verksamhet och leda gemensamma länsövergripande projekt."

I och med utredningen Spela samman – ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet (SOU 2010:11) som presenterades 2010 så fick Länskulturen i uppdrag av landstingsstyrelsen att se över kulturpolicyn i enlighet med de förslag som utredningen presenterade. 2011 sjsattes den nationella Kultursamverkansmodellen med en statlig förordning (2010:2011) som innebär att varje landsting ska ta fram en flerårig kulturplan i samverkan med länets kommuner och i samråd med civilsamhället och de professionella

kulturskaparna. 2011 antogs den första regionala kulturplanen i Jämtlands län för perioden 2012 - 2014. Den andra kulturplanen gällde mellan 2015 och 2018 och från och med 2019 så finns en ny kulturplan som gäller till och med 2022.

Under hela denna process, från program och policy till plan, så har Kultur Z varit en viktig och nödvändig samverkanspart för att säkerställa en samsyn kring ambitioner och utvecklingsområden för kulturpolitiken i länet.

Uppgifter

Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2019 – 2022 anger att ”Kultur Z är Region Jämtland Härjedalens kulturpolitiska samrådsorgan för länets kommuner och region med övergripande uppgift att löpande följa och aktivt driva kulturutvecklingen i länet”. I arbetsordningen från 2015 anges uppgifterna bestå av mellankommunal och regional samverkan samt kultursamverkans-modellen.

Kultur Z - ett aktivt samråd

Förutom det aktiva arbetet med kulturprogram, kulturpolicy och kulturplan så var Kultur Z styrgrupp i EU-projektet Kulturoffensiv 2003 - 2005 för att realisera det kulturprogram som antogs 2002. Det handlade bland annat om kompetensutveckling, kulturinventering, attraktiva kulturutbud och stöd till unga arrangörer. Resultaten av projektet har levt vidare i form av vissa strukturförändringar, arrangörsutveckling, kulturens stöd till unga arrangörer och utvecklade samrådsformer. Detta var ett reellt samverkansprojekt som lade en positiv grund för Kultur Z:s fortsatta samråd.

Kultur Z har de senaste åren varit ett aktivt forum i arbetet med den regionala kulturplanen, både vad gäller samarbete kring lokala samråd, för inspel och som referensgrupp under processen. Samrådet är dessutom viktigt för gemensam fortbildning, för att sprida och delge information, för kopplingen mellan den lokala, regionala och nationella nivån samt för erfarenhetsutbyte, både mellan kommuner och mellan kommuner och region.

Samverkan eller samråd?

Kultur Z:s roll som samrådsorgan sätter dock ramar för ambitioner och möjligheter. Någon samverkan i formell mening finns egentligen inte idag. Den regionala kulturplanen är ett styrande dokument för regionen men antas inte av varje kommun. Den formella samverkan som finns mellan region och kommun på kulturområdet gäller uteslutande Stiftelsen Jamtli där regionen och Östersunds kommun är stiftare. Genom Jamtlis bolag så finns även ekonomisk samverkan med Ragunda, Östersund, Strömsunds och Härjedalens kommun. I övrigt finns det tydliga skiljelinjer mellan vad som är kommunernas ansvar och regionens ansvar. Detta har såväl juridiska som ekonomiska orsaker. De regionala kulturverksamheterna och institutionerna har däremot tydliga regionala uppdrag vilket innebär att kommunerna får del av dessa resurser utan att själva ha något formellt eller ekonomiskt ansvar för dessa verksamheter.

Samverkan mellan kommuner har däremot skett, exempelvis genom det gemensamma projektet Kompkulmen med syfte att kompetensutveckla personalen i kulturskolorna.

Kulturskolan är ett tydligt kommunalt ansvar även om det finns statliga ambitioner att öppna upp för regional samordning av kulturskoleverksamhet (SOU 2016:69). De regionala kulturverksamheternas samarbete med kulturskolorna ska dessutom stimuleras. Frågor som rör utveckling av kulturskolorna är därför en angelägen fråga att samråda och eventuellt samverka kring genom Kultur Z.

Icke desto mindre är Kultur Z:s roll viktig utifrån ett samrådsperspektiv. Det är det enda kontinuerliga organ som löpande följer den kulturpolitiska utvecklingen, kommunalt, regionalt och nationellt. Kultur Z har dessutom vid några tillfällen antagit gemensamma förhållningssätt och ståndpunkter vilket stärker kulturens position i samhället.

Avslutande reflektioner

Det finns en otydlighet i arbetsbeskrivningens ändamål varför ett förslag till en reviderad arbetsordning kan vara att ge Kultur Z särskilda fokusområden. Uppföljning av kultursamverkansmodellen är central för samrådet och bör vara ett fortsatt viktigt område att bevaka. Andra gemensamma fokusområden kan vara kultur och hälsa där regionen enligt kulturplanen planerar att ta fram en strategi för kultur och hälsa. I det arbetet bör Kultur Z kunna involveras. Även när det gäller utvecklingsområdet om regional kulturskolesamordning så är detta en tydlig ambition från kommunerna varför det bör utgöra ytterligare ett fokusområde. En utmaning framåt är dessutom att skapa kontaktytor mellan regionens olika samrådsorgan där det finns gemensamma beröringspunkter. Det kan exempelvis handla om kulturens roll för lärande, folkhälsa, vård och omsorg.